

Sait Çetinođlu: Gayrimüslimlerin Kore İç Savaşı Serüveni

Posted on 04/08/2018

25 Haziran 1950 Kore İç Savaşının başlangıcından 68 yıl, 28 Temmuz 1953 günlü ateşkesten bu yana 65 yıl geçti.

İç savaşın, Birleşmiş Milletlerce (ABD demek daha doğru) “komünizmin kapitalizme karşı savaşı” olarak ilan edilip üç yıl sürdürülen savaşın bitmesinin üzerinden 68 yıl sonra, taraflar arasındaki ilişkiler hızlı çekimde cereyan ediyor.

Bütün bunların başlaması ve başarılı bir şekilde yürütülmesi, Güney’in parlak kariyerli lideri Moon’un uzun erimli bir çalışmasının sonucu. 68 yıllık bu uzun anlaşmazlık dönemi sonlanacak gibi gözüküyor.

Kuzey ve Güney Olimpiyat vesilesiyle yakınlaşıp kol kola girerek, yeni ufuklara doğru yol alırken, Savaşın başını çeken ABD ile Kuzey yakınlaşıp görüşmelere başladılar. Güney, FİFA Dünya Kupası karşılaşmaları dolayısıyla gittiği Moskova’dan 12 konuyu kapsayan geniş bir işbirliği anlaşmasıyla öne çıktı. Bunlardan biri, Kuzey’den geçecek bir petrol ve gaz boru hattının oluşu, işbirliğinin aldığı boyutu anlatmaya yeter diye düşünüyoruz.

Savaşı kısaca özetlersek:

25 Haziran 1950 tarihindeki çatışmanın başlangıcı ile ABD öncülüğünde 16 ülkenin katkısı ile BM ordusu oluşturularak Güneyin yanında yer alır. TC Kore’ye ilk asker gönderen ülkeler arasında yer alır. Meclisten karar alınmadan askerin bilinmeyene doğru yola çıkarılmasına tepkinin gelmediğini söyleyebiliriz. Tartışılmaz bile...

TC 3 ağustos 1950 günlü Genel Kurmay emri ile 1929 doğumlulardan bir tugay oluşturur. 5.000 kişilik bu tugay Kore'de bir yıl kalacaktır. TC 10 tugay ile temsil edildi. Bunların ilk üç tugayı fiilen savaştı ve çok büyük kayıp verildi. Asker silaha yabancı ve yeterli eğitim verilmemişti. Tam da "Kervan yolda Eğitim, 22 günlük gemi yolculuğunda verilmeye çalışılarak, yeterli olgunluğa gelmeden askerler bilmedikleri cepheye sürüldü.

Lojistik bir sorundu, birliklerin hareketi de başlı başına bir sorun oldu. Şoförler eğitimsizdi. Tam bir felaket olduğunu söyleyebiliriz. Kayıpların %10'u trafik kazalarından kısaca acemi şoförlerin araçları devirmelerinden kaynaklandığını söylersek durumun vahametini açıklamış olduğumuz gibi, ilk şehidin trafik kazasından olduğunu söylersek ne dediğimiz daha kolayca anlaşılır. Türkiyeli şoförler tam bir felaket habercisi olarak algılanarak, özellikle dikkat çekilmiştir.

Hareket etmekte zorlanan bu eğitimsiz birliklerin, gerilla savaşına katılmasının bir felaket olması ve çok büyük kayıp vermesi kaçınılmazdı. Yine de güçlerinin üstünde gayret ettiklerini söylememiz gerekir. Ellerinden gelenin fazlasını yapmışlardır.

Şehit, yaralı, kayıp ve tutsak olarak toplam kayıp sayısı 3.277 askerdir. Bu sayının üçte biri şehit olmuştur. Her bir tugayı ortalama 5.000 asker olarak kabul edersek, kayıp miktarı, asker toplamının % 22'sine denk gelir.

234 Türkiyeli tutsaklardan 225'i, yani yüzde 96'sı, Kunuri Savaşları'nda, savaşın ilk aylarında esir düşmüş ve üç yıla yakın bir süreyi tutsak kamplarında geçirmiştir.

28 Temmuz 1953 günü artık savaş yoktu.

Zaten savaş hali de resmen ilan edilmiş değildi; ne ABD ne diğer Batılılar ne de Çin tarafından...

Savaş gibi, zafer de yoktu...

Sonra, barış da yoktu...

Buraya kadar söylediklerimiz bilinen şeyler, biz bir bilinmeyene işaret etmek istiyoruz.
Ölüme koşturulan bu vatan evlatlarının ne kadarı Hristiyan ve Yahudi'dir?

Birinci Kafiledekilerin bir kısmını biliyoruz.*

Kafilenin Gayrimüslim Neferleri:

Jan Andronikyan - Ermeni

Tanaş Kırcıona - Rum

David Kırbıyık (Gürbıyık) - Ermeni 30.1.1951 günü şehit edilmiştir.

Kirkor Şamlıyan (Şamdiyan) - Ermeni 29. 11. 1950 günü şehit edilmiştir.

Manol Elefteriadis- Rum

Tanaş Papadopulos - Rum

Selim Polat - Süryani

İstanrı İstanidis- Rum

Arikil Karataş- Ermeni

Karabet Attanođlu- Ermeni

Yorgo Güllü - Rum

Kirkor Ayvazyan - Ermeni

Yako Senadon - Yahudi

Nayoz Kuzu - Süryani

Koca Boğadar (Koço Boğadaki) - Rum 29. 11. 1950 tarihinde şehit edildi

Diğer kabilelerle ölüme yollananların kaç kişi ve kimler olduğunu bilmiyoruz. 1941 yılında 20 kur'a askerlik denilerek ellerine kazma kürek verilerek toplama kamplarına gönderilerek çürütölmeye çalışılan Gayri Müslimlerin, 10 yıl sonra bu kez eline tanımadıkları bir silah tutuşturularak bilmedikleri bir ülkeye, anlamadıkları bir savaşa yollanmıştır. Birinci tugaydaki 18 askerden üçünün hayatını kaybettiğini (Koço Boğadaki ile Kirkor Şamlıyan, David Gürbıyık) , diğer tugaylardan da bir kişi; Ohannes Büyükhandanođlu (doğrusu Büyükandonođlu) 29.1. 1952 günü şehit edilmiştir Kaç kişinin yaralandığını ve kaç kişinin esir olduğunu bilmiyoruz. Gayrimüslim askerlerin bazılarına Türkçede isim verildiğinden etnisitesi belirtilmemişse tespitimizi güçleştiriyor.

Yaralanmış Gayri Müslimlerden birinin hikayesi Jan Bet-Şawoce'nin* çabaları ile gün yüzüne çıkmıştır. Cisa Qore'nin Kore hikayesini kısaltmadan veriyoruz:

"Turabdin ve dışından,1950'lerin başlarında bir sürü Dođu-Batı Süryani (Asur, Kildani) genç erkek, askerlik görevi sırasında,buldukları askeri birliklerinden alınarak Kore Savaşı'na yollandı. Gidenler arasında yaşamını yitiren, yitirmiyen ve yaralanan olmuş.

Yaralananlardan biri Midyat'a bağlı Kfarze köyünden Cisa Qore (İsa Kore) olmuş. Vücudunun sol tarafından ağır yaralanmış, sol kolu yaşamı boyunca sol tarafında asılı olarak yaşadı. Kore'de savaşa katılması nedeniyle Kore lakabını almış. Onu herkes hem Kfarze'de ve hem de daha sonra yerleştiği Midyat'ta *Cisa Qore* diye çağırmaya başladı.

Turabdin'de başta Kıbrıs sorunu (1955, 1964, 1974) olmak üzere 60-70'li yıllarında İmam-Hatipli dinadamlarının anti-hristiyan propogandası, artan merkezi hükümet ve yerel Kürt feodalite baskı ve zulmü nedeniyle, Avrupa'ya yapılan kitlesel Doęu-Batı Süryani göçü sırasında, *Cisa Qore* de ailesi ile birlikte 1991'de Belçika'ya sığındı. Brüksel'de 2001'de bu dünyadan ayrıldı."

Kayıpları böylece sıraladıktan sonra, bu anlamsız iç savaşa taraf olmakla ne kazandık sorusunu sorarsak; ABD öncülüğündeki savaş örgütü NATO'nun bir aparatına dönüştük.

*Asker Listesini ATASE'den gün ışığına çıkarıp yayınlamamıza izin verev İclal Örses'e teşekkür ediyoruz.

** Aile adı *Bë-Sëla* (*Bı-Sıla*, okunur), devlet tarafından aileye verilen soyadı ise *Ataseven* olmakta. İsveç'te *Ataseven* soyadlarını değiştirip yerine *Malke-Mişel*, olarak ailenin ilk baba adını aldılar. Cisa Qore 1932 Midyat, Turabdin, Yukarı mezopotamya doğumludur. Söyleşi Jan Bet-Sawoce tarafından Södertälje/İsveç'te yapılmıştır. Çağdaş Süryanice yapılan bu söyleşi, Jan Bet-Şawoce tarafından Türkçe'ye çevrildi.

Kaynaklar:

Burçin Belge, Eski Bir Askerin Kaleminden Kore Savaşı

<https://m.bianet.org/bianet/siyaset/5682-eski-bir-askerin-kaleminden-kore-savasi>

GENKUR ATASE ARŞİVİ

<http://www.koresavasi.com/kore-sehitleri-listesi>

Jan Bet-Sawoce'nin ayınlanmamış *Danho Bë-Sëla* söyleşisi

Diğer Yazıları: <https://tarihvetoplumlar.com/sait-cetinoglu/>